

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 grudnia 2017r. złożonym przeciwko (...) S.A. w W., A. P. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz kwoty 140.000 złotych tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od 29 października 2016 r. do dnia zapłaty i kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 5.400 złotych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych. (pozew – k. 3-7).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie kosztów procesu. Ubezpieczyciel podniósł, iż przyznane powodowi w postępowaniu likwidacyjnym świadczenia, w szczególności zadośćuczynienie, wyczerpują uzasadnione roszczenia. Nadto pozwany zakwestionował datę, od której powód żąda zasądzenia odsetek. (odpowiedź na pozew – k. 53-54).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 września 2005 r., na skutek wypadku komunikacyjnego zmarła, córka powoda - K. O.. Ciągnik siodłowy, prowadzony przez odpowiedzialnego za wypadek, posiadał ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej w (...) S.A. w W. (okoliczności bezsporne).

Sprawca wypadku, został skazany przez Sąd Rejonowy w Łowiczu, II Wydział Karny wyrokiem z dnia 30 stycznia 2007 r. w sprawie II K 291/05 (kserokopia wyroku wraz z uzasadnieniem, k. 18-29).

K. O. w chwili wypadku miała 29 lat. Krąg rodziny zmarłej obejmował rodziców: B. i A. P., siostrę D. H. oraz męża B. O.. Powód A. P. miał wówczas 59 lat (okoliczności bezsporne).

B. P. i A. P. wraz córkami K. O. i D. H. tworzyli zgodną, kochającą się i wspierającą się wzajemnie rodzinę. K. O. była ciepłą osobą.

W sierpniu 2003 roku K. O. wyszła za mąż za B. O., małżonkowie zamieszkali 200 m od jej rodziców. K. O. miała dobre relacje z rodzicami, widywała ich prawie codziennie. Wspólnie z nimi wyjeżdżała na wakacje, czasem we czwórkę (z mężem), czasem jeszcze z siostrą. Wyjazdy wakacyjne były co najmniej raz w roku. Razem z rodzicami K. O. spotykała się w święta, w imieniny, w urodziny, wspólnie obchodzili rocznice ślubów. Nadto spędzali razem weekendy.

D. H., druga córka powoda, zamieszkała po ślubie na stałe w Szwajcarii, jej kontakty osobiste z rodzicami są ograniczone. Matka zmarłej, B. P. wyjechała we wrześniu 2005 r. do Szwajcarii, miała pomagać córce D. H. w opiece nad dzieckiem.

Powód - A. P. prowadził działalność gospodarczą, w ramach której K. O., odgrywała kluczową rolę będąc pełnomocnikiem zarządu, zajmowała się sekretariatem, informatyzowała firmę. Widywali się codziennie. W przyszłości, według ich wspólnego planu, córka miała przejąć rodzinną firmę. Powód miał bardzo dobre relacje z K. O..

(list – k. 11-17; zdjęcia rodzinne – k. 43-48; B. P., k. 82v.-83 – od 00:06:19, B. O., k. 83-83v. – od 00:32:24; zeznania powoda, k. 83v.-84 – od 00:44:38).

Po śmierci córki rodzice odczuwali pustkę, żal, gniew, depresję. Powód korzystał z pomocy psychologa, zmienił się, stał się mniej towarzyski, przestał organizować spotkania rodzinne. W ciągu miesiąca schudł 15 kg. Korzystał ze zwolnienia lekarskiego, po którym wrócił do pracy. Małżonkowie po śmierci córki przestali ze sobą rozmawiać.

Obecnie rodzice zmarłej przenieśli wszystkie rzeczy córki do jednego pokoju, cały gabinet powoda pełen jest związanych z nią rzeczy. Codziennie rodzice odwiedzają grób córki, urządzili w domu ołtarzyk ku pamięci zmarłej. Powód założył stronę internetową poświęconą córce.

(list, k. 11-17; opis, k. 33-40; zeznania świadków: B. P., k. 82v.-83 – od 00:06:19, B. O., k. 83-83v. – od 00:32:24; zeznania powoda, k. 83v.-84 – od 00:44:38).

Pismem z dnia 28 września 2016 r. powód wraz z żoną i drugą córką, w związku ze śmiercią K. O., zgłosił szkodę pozwaną i wniósł o wypłatę zadośćuczynienia na swoją rzecz w wysokości 100.000 zł.

W dniu 17 października 2016 r. pozwany, tytułem zadośćuczynienia, wypłacił A. P. kwotę 10.000 zł.

(okoliczności bezsporne, zgłoszenie szkody, k. 30-32 i k. 57-58; decyzja, k. 41-42; potwierdzenie wypłat, k. 55).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o dokumenty, zeznania świadków oraz zeznania powoda. Zeznania te są spójne i logiczne, a przedstawione w nich okoliczności, nie budzą żadnych wątpliwości w oparciu o zasady doświadczenia życiowego. Podane okoliczności nie były kwestionowane przez pozwanego.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Zdarzeniem, z którego strona powodowa wywodziła swoje roszczenia, był wypadek komunikacyjny z udziałem córki powoda - K. O., do którego doszło w dniu 28 września 2005 r. W stosunku do sprawy przedmiotowego zdarzenia zapadł wyrok karny skazujący. Okoliczności samego zdarzenia pozostawały poza sporem. Bezspornym było również, iż pojazd uczestniczący w zdarzeniu objęty był ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych na mocy umowy zawartej z pozwanym ubezpieczycielem.

Odpowiedzialność pozwanego Towarzystwa (...) wynika z art. 822 k.c., zgodnie z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający lub ubezpieczony. Odpowiedzialność sprawcy wypadku wynika natomiast z art. 436 § 2 kc.

W orzecznictwie przyjmuje się, że najbliższym członkom rodziny zmarłego nie przysługuje roszczenie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c., gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., sygn. akt II CSK 248/10). Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Obecnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest już ugruntowane jednolite stanowisko, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 22 października 2010 r., sygn. akt III CZP 76/10, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 42, z dnia 13 lipca 2011 r., sygn. akt III CZP 32/11, OSNC 2012, nr 1 poz. 10, III CZP 93/12, z dnia 7 listopada 2012 r., sygn. akt III CZP 67/12 z przytoczonymi tam orzeczeniami oraz wyrokami Sądu Najwyższego: z dnia 14 stycznia 2010 r., sygn. akt IV CSK 307/09, OSNC-ZD 2010, nr C, poz. 91, z dnia 25 maja 2011, sygn. akt II CSK 537/10, z dnia 11 maja 2011 r., sygn. akt I CSK 621/10 i z dnia 15 marca 2012 r., sygn. akt I CSK 314/11). Taka interpretacja nie jest kwestionowana przez stronę pozwaną.

Katalog dóbr osobistych opisany w art. 23 k.c. ma charakter otwarty. W literaturze i orzecznictwie przyjmuje się, że ochroną objętą w art. 23 k.c. są również takie dobra osobiste jak: pamięć po zmarłych, tradycja rodzinna, więzy rodzinne, prawo do planowania rodziny. Więzy rodzinne stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i z mocy art. 18 i 71 Konstytucji podlegają ochronie prawnej. Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie podziela te zapatrywania. Nie ulega bowiem wątpliwości, że rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa podlega ochronie prawa, zaś więź rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc. Prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi

stanowi zatem dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c., co oznacza, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jego rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Nie można zaaprobować stanowiska, że przepisy art. 445 i 446 §4 k.c. należy traktować jako *lex specialis* w stosunku do regulacji z art. 448 k.c., czego skutkiem jest brak możliwości dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej. Sąd Okręgowy przychylił się do tezy wyrażonej w uzasadnieniu wspomnianej wcześniej uchwały Sądu Najwyższego III CZP 76/10 z dnia 22 października 2010 roku, że dodanie art. 446 § 4 k.c. spowodowało zmiany w ogólnej wykładni przepisów art. 448 k.c. oraz art. 446 §3 k.c. poprzez zawężenie katalogu osób mogących ubiegać się o takie zadośćuczynienie do osób najbliższych (art. 448 k.c.), które nie muszą już wykazywać jakichkolwiek dodatkowych przesłanek poza wymienionymi w tym przepisie oraz do wiązania funkcji art. 446 § 3 k.c. wyłącznie z ochroną majątkową. Podobnie na ten temat wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Łodzi m.in. w wyrokach z dnia: 14 kwietnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I ACa 178/10, 10 kwietnia 2013 r. w sprawie o sygn. akt I Aca 1362/12.

Przechodząc do oceny wysokości zgłoszonego żądania stwierdzić należy, że celem tego świadczenia jest kompensata doznanej krzywdy, w szczególności cierpienia, bólu i poczucia osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. W literaturze zwraca się uwagę, że na rozmiar krzywdy mają wpływ przede wszystkim dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia, roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał znaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznane traumy oraz wiek pokrzywdzonego. Dodać należy, że zadośćuczynienie jest odzwierciedleniem w formie pieniężnej rozmiaru krzywdy, a ta w istocie nie zależy od statusu materialnego pokrzywdzonego. Jedynie rozmiar zadośćuczynienia może być odnoszony do stopy życiowej społeczeństwa, która, mając charakter tylko uzupełniający pośrednio może rzutować na umiarkowany jego wymiar i to w zasadzie bez względu na status społeczny oraz materialny poszkodowanego.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, wskazać należy, że powód – ojciec zmarłej - niewątpliwie doznał krzywdy w postaci zerwania więzi rodzicielskiej pomiędzy nim, a zmarłą córką. Wiążąca rodziców z dzieckiem jest jedną z najsilniejszych więzi emocjonalnych. Niewątpliwie utrata więzi rodzinnej z córką spowodowała u rodziców, w tym u powoda jako ojca ból i cierpienie. Powód na skutek zdarzenia z 2005 roku stracił córkę, z którą był silnie związany. Jak wykazało przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe, powoda łączyła bliska więź uczuciowa ze zmarłą. Powód widywał się z córką każdego dnia, a po jej śmierci, zamknął się w sobie, przestał być osobą towarzyską, korzystał z pomocy psychologa, był na zwolnieniu lekarskim. Co do zasady żądanie zadośćuczynienia jest zatem uzasadnione.

Sąd miał przy tym na względzie, że 59 letni wówczas, bardzo mocno przeżył śmierć córki, a wiadomość o jej śmierci przyszła nagle i nieoczekiwanie. Zmarła w chwili śmierci miała 29 lat, mieszkała wspólnie z mężem zaledwie 200 m od rodziców, spędzała z nimi każdą wolną chwilę w tym wszystkie święta. Przede wszystkim zaś wspólnie z córką prowadził firmę, widywał więc ją codziennie i spędzał z nią każdego dnia wiele godzin. Nadto pragnął i planował aby to ona przejęła prowadzenie rodzinnej działalności gospodarczej. Miał zatem z córką wspólne plany. Niewątpliwie również zmarła była jedyną córką, która pozostała mu w Polsce. Druga córka mieszka na stałe w Szwajcarii, powyższe w sposób naturalny stwarzało bliższe więzy z córką, która na stałe mieszkała w Polsce. W związku ze śmiercią córki powód przeżył reakcję żałoby, a do chwili obecnej – chodzi codziennie na jej grób, zrobił w domu ołtarzyk, zachował jej rzeczy, a także prowadzi stronę internetową poświęconą córce.

Nie ulega wątpliwości, że każda śmierć osoby bliskiej, zwłaszcza nagła, jest dla rodziny ogromnym szokiem i traumatycznym przeżyciem. Zeznania złożone przed Sądem i ich reakcje ujawnione na rozprawie wskazują, że ból powoda i pustka, jaką odczuwa po śmierci córki, są autentyczne. Zadośćuczynienie w takim wypadku ma przede wszystkim spełniać funkcję kompensacyjną, winno odpowiadać doznanej krzywdzie i musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Nie może być jednak nadmierne w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa. Stanowisko to nawiązuje do linii orzecznictwa zapoczątkowanej orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1965 r. (OSPiKA 1966, poz. 92), wyrażonej także w wyrokach: z dnia 12 września

2002 r., sygn. akt IV CKN 1266/00, z dnia 06 czerwca 2003 r., sygn. akt IV CKN 213/01). Jednocześnie doznanej przez poszkodowanego krzywdy nigdy nie można wprost, według całkowicie obiektywnego i sprawdzalnego kryterium przeliczyć na wysokość zadośćuczynienia. Charakter szkody niemajątkowej decyduje, bowiem o jej niewymierności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2000 r., sygn. akt III CKN 582/98).

Mając na uwadze powyższe kryteria, oraz ugruntowaną praktykę orzecznictwa, za adekwatne zadośćuczynienie Sąd uznał 80.000 zł, gdyż bardzo bliska więź ze zmarłą była w świetle okoliczności niniejszej sprawy niewątpliwa.

Mając na uwadze przyznaną dotychczas od pozwanego ubezpieczyciela w toku postępowania likwidacyjnego tytułem zadośćuczynienia kwotę 10.000 zł na rzecz powoda, Sąd zasądził uzupełniająco na jego rzecz kwotę 70.000 zł.

W ocenie Sądu, mimo iż cierpienia i odczuwanie bólu są w znacznej mierze sprawą subiektywną, mając na uwadze powyższe okoliczności, domaganie się przez powoda zadośćuczynienia w kwocie wyższej, niż zasądzone, jest żądaniem jednak wygórowanym, dlatego w pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu. Zasądzona kwota odnosi się do praktyki orzeczniczej w tego typu sprawach. Specyfika niniejszego postępowania polega na tym, że obraz wpływu śmierci bliskiej osoby jest przedstawiony z perspektywy czasowej, która często nie występuje w takich sprawach, ale nie zmienia to faktu, że zasądzone kwoty zadośćuczynień zawsze przecież uwzględniają ewentualne, dalsze skutki doznanych krzywd.

Podstawę prawną zasądzonych odsetek stanowił przepis art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zasada prawa cywilnego jest, że dłużnik popada w opóźnienie, jeżeli nie spełnia świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne.

Zgodnie z art. 455 kc, jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Niespełnienie świadczenia w terminie powoduje po stronie dłużnika konsekwencje przewidziane w art. 481 § 1 kc, zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe lub – obecnie od dnia 1 stycznia 2016 roku – odsetki ustawowe za opóźnienie (§ 2 art. 481 kc w poprzednim i obecnym brzmieniu). Zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia przewidzianego ma charakter zobowiązania bezterminowego. Jego przekształcenie w zobowiązanie terminowe może nastąpić w wyniku wezwania wierzyciela (pokrzywdzonego) skierowanego wobec dłużnika do spełnienia świadczenia.

W przedmiotowej sprawie powódka żądała zasądzenia odsetek od dochodzonej pozwem kwoty od dnia 29 października 2016 roku. Strona pozwana podniosła wówczas, iż otrzymała pismo ze zgłoszeniem szkody dnia 3 października 2016r., dołączając stosowne potwierdzenia, natomiast na spełnienia świadczenia pozwana posiadała, zgodnie z ustawą, 30 dni toteż data, od której należą się odsetki, różni się od tej podawanej przez powódkę. W braku odmiennych dowodów ze strony powodowej, Sąd uznał iż termin na likwidację szkody upływał 2 listopada 2016 roku. Z tych względów żądanie zasądzenia odsetek od dnia 29 października 2016 roku należało uznać za nie uzasadnione i Sąd zasądził je od dnia 3 listopada 2016r.

Zasądzając należne odsetki Sąd uwzględnił zmianę brzmienia przepisu art. 481 § 2 k.c., która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku (art. 2 ust. 1 pkt a w zw. z art. 56 i art. 57 ustawy z dnia 9.10.2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1830).

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił art. 100 zd. 1 k.p.c., statuujący zasadę stosunkowego rozliczenia i wzajemnego zniesienia.

Strona powodowa poniosła koszty procesu w łącznej kwocie 9.617 zł (koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł, 17 zł tytułem opłaty od pełnomocnictwa i kwotę 7.000 zł tytułem opłaty od pozwu). Natomiast koszty procesu wyłożone przez pozwanego wyniosły łącznie 3.617 zł (koszty zastępstwa procesowego – 3.600 zł, 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa).

Strona powodowa ostąpiła się ze swoim roszczeniem w 50% i w takim też stosunku rozliczone zostały koszty procesu. Z poniesionych przez nią kosztów zwrotowi podlegała więc kwota 3.500 zł tzn. połowa wniesionej opłaty, zaś wydatki na pełnomocników zawodowych uległy wzajemnemu zniesieniu.